

MLADOBRONZOVÉ SÍDLIŠTĚ Z KRÁLOVA DVORA, OKR. BEROUN

Daniel Stolz – Dana Stolzová

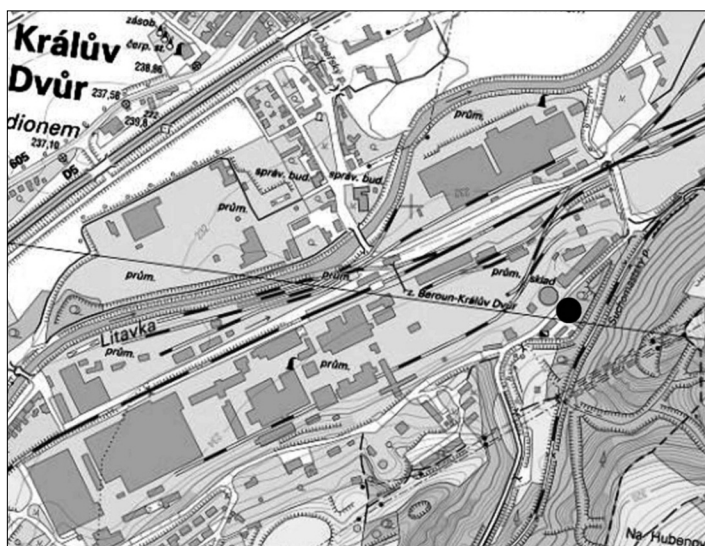
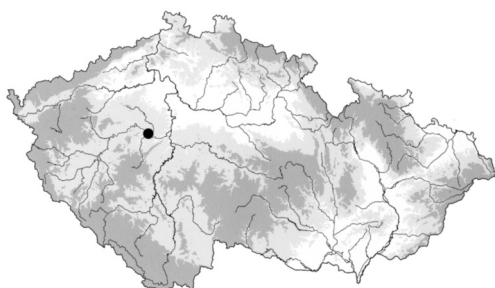
Při kontrole základů pro skladovací halu v Králově Dvoře byly v srpnu roku 2006 zdokumentovány tři sídlištní objekty z mladší doby bronzové, které bychom chtěli představit v následujícím příspěvku.

STARŠÍ NÁLEZY Z NEJBLIŽŠÍHO OKOLÍ

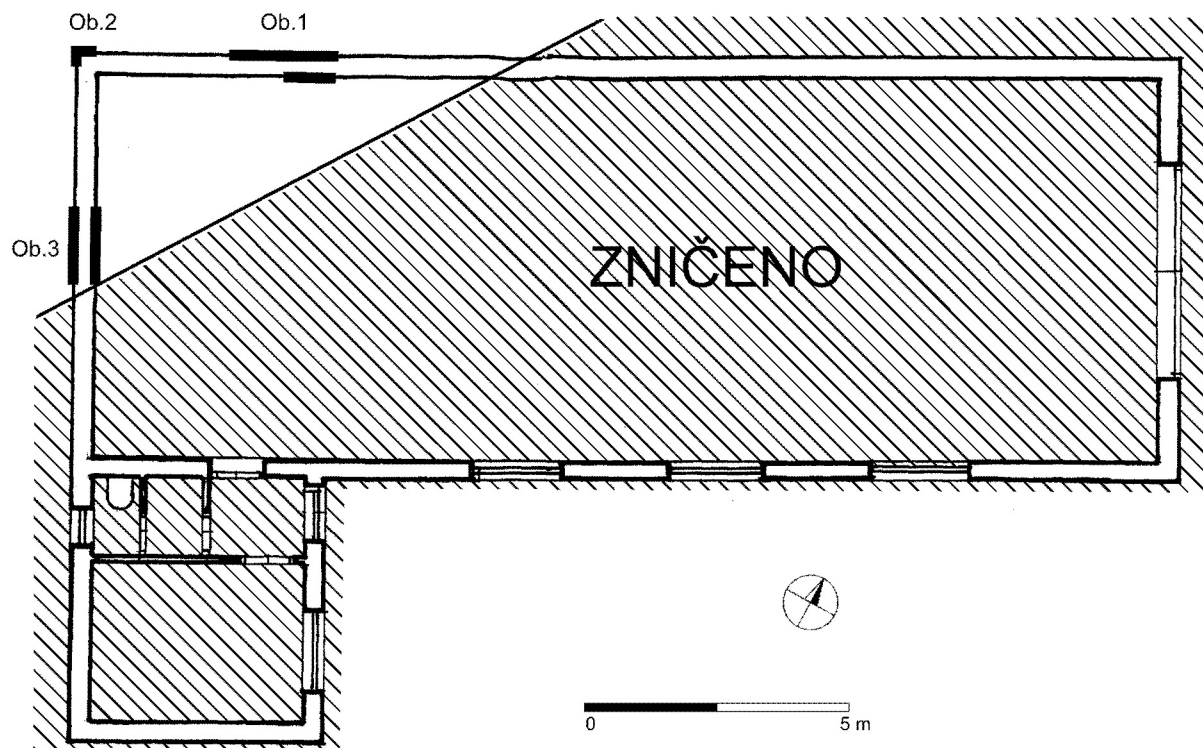
V roce 1930, během výkopů v železárnách (přesná poloha není známa), byly získány do berounského muzea nálezy z mladší doby bronzové, doby halštatské a raného středověku (Sklenář 1978, 11, 17, 19, 26). O řadu let později, v roce 1978, při stavbě turbodmychadla ve východní části areálu železáren byly zachráněny další artefakty z neolitu, eneolitu, mladší doby bronzové, doby laténské a raného středověku (Archiv NZ ARÚ, č. j. 686/82).

LOKALIZACE NALEZIŠTĚ A VZTAH K PŘÍRODNÍMU PROSTŘEDÍ

Lokalita (obr. 1) se nachází na jihovýchodním okraji bývalých železáren u silnice do Koněprus (na pozemku č. 336/2). Koordináty stavby v JTSK (údaje z katastrální mapy) plocha 771695.56 1055203.99, 771685.95 1055212.76, 771682.72 1055209.11, 771686.16 1055205.66, 771671.86 1055190.31, 771677.7 1055184.99. Naleziště leží v rovinatém terénu při pravém okraji údolí Litavky pod vrchem Kosov. V těsné blízkosti protéká Suchomastský potok (vzdálenost 50 m a převýšení 2 m), který se zhruba po 500 m vlévá do Litavky. Nadmořská výška zde dosahuje 236 m. Podloží tvoří sprašové hlíny. V nejbližším okolí převládají nivní a říční sedimenty a vápence a břidlice s pokryvem hnědých a nivních půd.

Obr. 1. Králův Dvůr, okr. Beroun. Výřez z mapy s vyznačením místa výzkumu. Vlevo: poloha lokality na mapě ČR

Obr. 2. Králův Dvůr, okr. Beroun. Plán stavby s vyznačením objektů a poškozeného terénu

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE, OBJEKTŮ A NÁLEZŮ

Stavba budoucí skladovací haly o rozměrech 21 × 8 m s přístavkem na jihu (rozměry 5 × 5 m) byla umístěna v západním rohu areálu. Výkopové práce se omezily na základové pasy o hloubce cca 1,1 m a šířce 0,4 m v místech obvodového zdiva haly a přístavku. Řezy ukázaly, že přes 80 % plochy bylo zničeno novodobými úpravami terénu souvisejícími zřejmě s blízkou železárnou. Pouze v západním rohu stavby se dochoval pod navážkami původní terén. Zde byly identifikovány tři archeologické situace, které byly fotograficky a kresebně zdokumentovány a ovzorkovány (obr. 2). Zaměření bylo provedeno pouze do dokumentace stavby dodané od investora.

Objekt 1 (obr. 3:1, 2)

Koordináty JTSK: 771692.69 1055200.83

Rozměry: délka 220 cm, hloubka nejméně 46 cm

Popis: západní stěna konvexní, východní stěna stupňovitá

Výplň: 3. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá (kypřejší než vrstva 2)

Nadloží: 1. navážka (břidlice, hlína); 2. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá

Podloží: 4. okrová sprašovitá

Druh: jáma

Nálezy: 41 ks keramiky, 1 ks zvířecí kosti, 1 ks ulita šneka a 1 ks mazanice (s organickou příměsí s nahrubo vyhlazenou jednou stěnou)

Rozbor keramiky: zachování: 3 ks okrajů a 38 ks stěn. Velikost: 3 ks 0–3 cm, 30 ks 3–6 cm, 6 ks 6–9 cm, 1 ks 9–12 cm a 1 ks přes 15 cm. Keramické třídy: 22 ks hrubá třída, 17 ks středně hrubá třída a 2 ks jemná třída (podle Chvojka 2009, 65). Výzdoba a úprava povrchu: tuhování: 5 ks vnější povrch (4 ks z jedné nádoby), 4 ks vnější a vnitřní povrch a 2 ks vnitřní povrch (z nich u 1 ks vnější povrch nezachován). Prstování: 10 ks (obr. 4:1, 3).

Prstovaná páska: 1 ks. Vodorovné žlábkování: 4 ks (3 ks z jedné nádoby, všechny zlomky tuhovaný vnější povrch). Přesekávaný okraj: 1 ks (obr. 4:2)

Datace: knovízská kultura

Objekt 2 (obr. 3)

Koordináty JTSK: 771695.63 1055203.85

Rozměry: délka nejméně 46 cm, šířka nejméně 20 cm, hloubka nejméně 40 cm

Popis: východní stěna přímá, šikmá; jižní stěna přímá, svislá

Výplň: 3. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá (kypřejší než vrstva 2); 4. okrová hlinitosprašovitá (10/90 %), kyprá

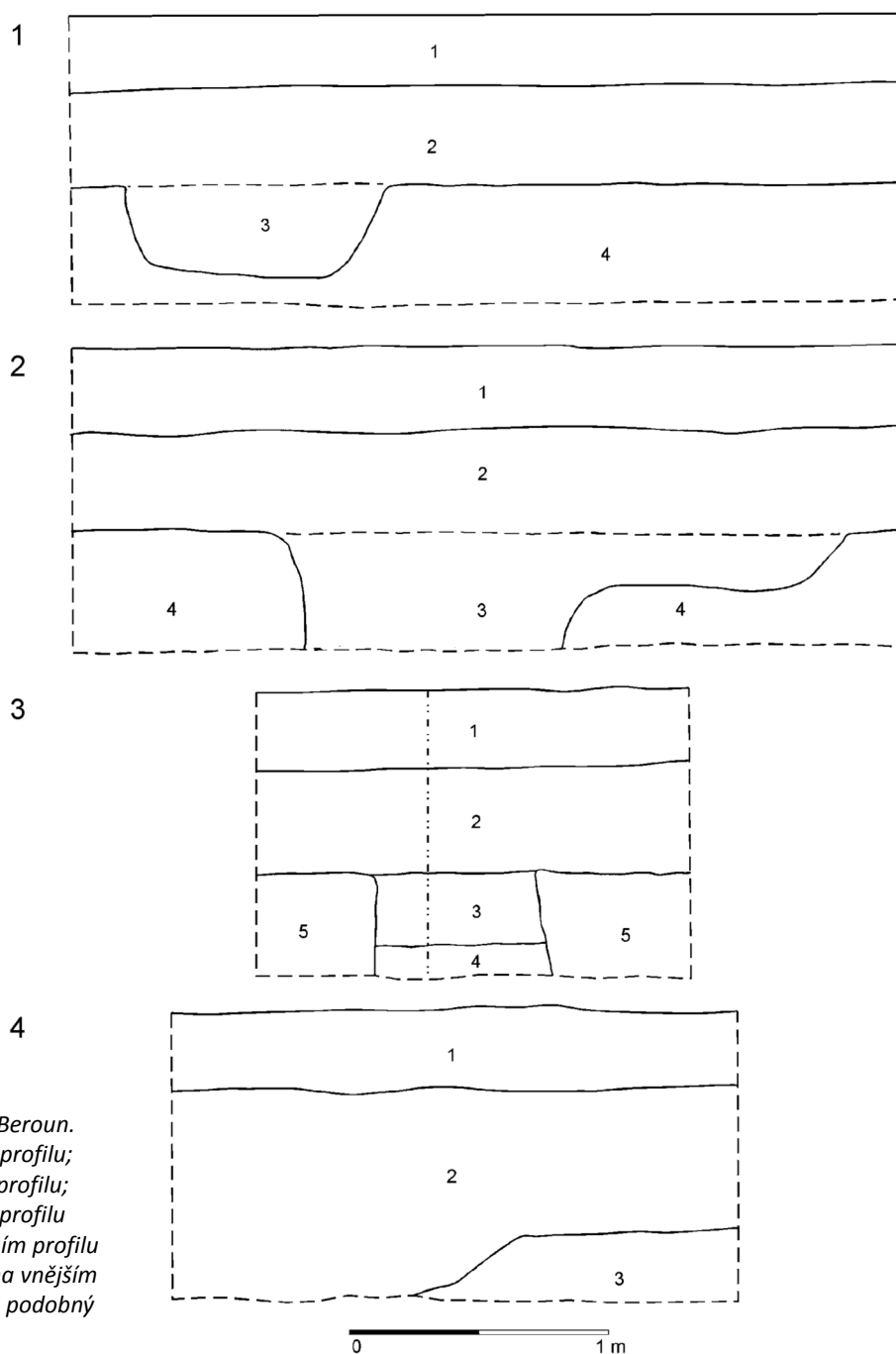
Nadloží: 1. navážka (břidlice, hlína); 2. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá

Podloží: 5. okrová sprašovitá

Druh: zásobní jáma

Nálezy: 41 ks keramiky, 2 ks mazanice (oba kusy se slabou organickou příměsí s vyhlazenou jednou stěnou asi ze dna pece/ohniště) a 1 ks zvířecí kosti

Rozbor keramiky: Zachování: 3 ks okrajů (obr. 4:4, 5, 7), 24 ks stěn a 1 ks dno se stěnou. Velikost: 2 ks 0–3 cm,

Obr. 3. Králův Dvůr, okr. Beroun.
 1 – objekt 1 na vnitřním profilu;
 2 – objekt 1 na vnějším profilu;
 3 – objekt 2 na vnějším profilu
 v západním rohu (na vnitřním profilu
 nezachycen); 4 – objekt 3 na vnějším
 profilu (na vnitřním profilu podobný
 tvar)

11 ks 3–6 cm, 10 ks 6–9 cm, 3 ks 9–12 cm a 2 ks 12–15 cm.
 Keramické třídy: 15 ks hrubá třída, 10 ks středně hrubá
 třída a 3 ks jemná třída. Rekonstruovatelné části nádob:
 koflík/hluboká mísa s jednoduchým okrajem a tuhova-
 ným vnějším i vnitřním povrchem (obr. 4:7). Výzdoba
 a úprava povrchu: Tuhování: 6 ks vnější a vnitřní povrch
 a 1 ks vnější povrch. Prstování: 5 ks (obr. 4:6)
Datace: knovízská kultura

Objekt 3 (obr. 3)

Koordináty JTSK: 771693.26 1055206.14

Rozměry: délka nejméně 134 cm, hloubka nejméně 24 cm.

Popis: konkávní severní stěna

Výplň: 2. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá

Nadloží: 1. navážka (břidlice, hlína); 2. šedohnědá sprašovitohlinitá, kyprá

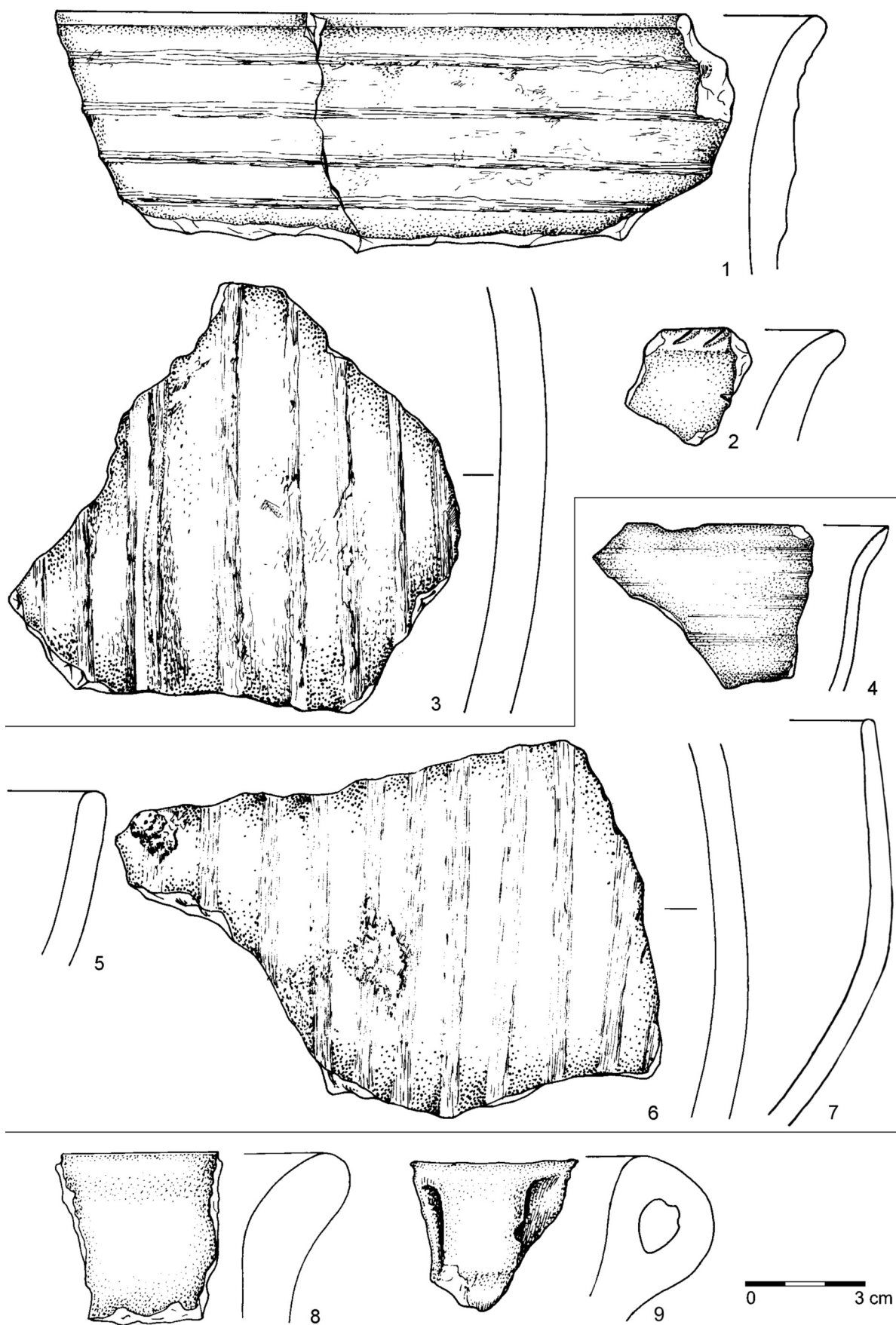
Podloží: 3. okrová sprašovitá

Druh: jáma (není úplně vyloučeno, že se jedná o přírodní útvar)

Nálezy: 7 ks keramiky a 1 ks mazanice (bez organické příměsi s vyhlazenou jednou stěnou ze dna pece/ohniště)

Rozbor keramiky: zachování: 2 ks okrajů (obr. 4:8, 9), 4 ks stěn a 1 ks dno. Velikost: 6 ks 3–6 cm, 1 ks 6–9 cm. Keramické třídy: 3 ks hrubá třída a 4 ks středně hrubá třída
 Výzdoba a úprava povrchu: Tuhování: 1 ks vnější a 1 ks vnitřní povrch. Páskové ucho: 1 ks (obr. 4:8)

Datace: knovízská kultura

Obr. 4. Králův Dvůr, okr. Beroun. Keramické nálezy. 1–3 objekt 1; 4–7 objekt 2; 8–9 objekt 3. Kresba A. Waldhauserová

ZÁVĚR

Při malém záchranném výzkumu na stavbě skladovací haly se podařilo prozkoumat tři objekty z rozsáhlejšího sídliště mladší doby bronzové. Jeho části byly zřejmě zachyceny již při stavebních úpravách v roce 1930 (Sklenář 1978, 11, 17) a stavbě turbodmyhadla v roce 1978 (Archiv NZ ARÚ, č. j. 686/82). Výzkum upřesňuje jižní okraj tohoto sídliště a zároveň dokazuje, že archeologické situace se mohou zachovat i na plochách silně poničených průmyslovou výstavbou.

LITERATURA

- Sklenář, K. 1978: Okresní muzeum v Berouně. Katalog pravěké sbírky. Zprávy Československé společnosti archeologické 20.
- Chvojka, O. 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. Dissertationes Archaeologicae Brunenses Pragensesque 6. Brno.

A LATE BRONZE AGE SETTLEMENT AT KRÁLŮV DVŮR, BEROUN DISTRICT

During a small-scale rescue excavation at Králův Dvůr, it was possible to investigate three features forming part of a larger settlement from the Late Bronze Age. Some parts of it were probably already detected during construction work in the years 1930 (Sklenář 1978, 11, 17) and 1978 (Archive of site reports of ARÚ, Ref. 686/82). The excavation helps us to locate the southern edge of the settlement and at the same time demonstrates that archaeological situations can remain preserved even in areas heavily damaged by industrial development.

Fig. 1. Section of a map showing the location of the excavation

Fig. 2. Plan of the construction site showing the location of features and disturbed ground

Fig. 3. 1 – feature 1 on the inner profile; 2 – feature 1 on the outer profile; 3 – feature 2 on the outer profile in the

western corner (it was not detected on the inner profile); 4 – feature 3 on the outer profile (a similar shape is visible on the inner profile)

Fig. 4. Ceramic finds. 1–3 feature 1; 4–7 feature 2; 8–9 feature 3